

ETIČKI KODEKS

1. RECENZENTSKI POSTUPAK

1.1. Recenzenti

Časopis Održivi razvoj primenjuje postupak dvostranog anonimnog recenziranja svih radova. Svaki rukopis recenziraju barem dva recenzenta. Recenzenti deluju nezavisno jedni od drugih, a njihov identitet je međusobno nepoznat. Recenzenti se biraju isključivo prema tome da li raspolažu relevantnim znanjima za ocenu rukopisa. Eventualni predlozi poimeničnih recenzenata od strane autora rukopisa se ne uvažavaju.

Cilj recenzije je da uredništvu pomogne u donošenju odluke o tome da li rad treba prihvatiti ili odbiti. Cilj je takođe da se u procesu komunikacije s urednikom, autorima i drugim recenzentima poboljša kvalitet rukopisa.

1.2. Recenzentski proces

Rukopisi se upućuju na recenziju tek nakon inicijalne ocene da li su, s obzirom na formu i tematski delokrug, podobni za objavljivanje u časopisu. Posebna pažnja se posvećuje tome da inicijalna ocena ne traje duže nego što je neophodno.

U redovnim okolnostima postupak recenziranja traje najviše četiri nedelje, a samo izuzetno do tri meseca. Period od prijema rada do njegovog objavljivanja traje u proseku 90 dana.

Tokom postupka recenzije glavni urednik može da zahteva od autora da dostave dodatne informacije, uključujući i primarne podatke, ako su one neophodne za donošenje suda o rukopisu. Urednik i recenzenti moraju da čuvaju takve informacije kao poverljive i ne smeju ih upotrebiti u druge svrhe.

1.3. Razrešavanje nesaglasnosti

U slučaju da autori imaju ozbiljne i osnovane zamerke na račun recenzije, uredništvo proverava da li je recenzija objektivna i da li zadovoljava akademske standarde. Ako se pojavi sumnja u objektivnost ili kvalitet recenzije, urednik angažuje dodatne recenzente.

Dodatni recenzenti se angažuju i u slučaju kada su odluke recenzenata (odbiti/prihvatiti) međusobno oprečne ili na drugi način nepomirljive.

Konačnu odluku o prihvatanju rukopisa za objavljivanje donosi isključivo uredništvo.

2. ODGOVORNOST

2.1. Odgovornost autora

Autori garantuju da rukopis predstavlja njihov originalan doprinos, da nije objavljen ranije i da se ne razmatra za objavljivanje na drugom mestu. Istovremeno predavanje istog rukopisa u više časopisa predstavlja kršenje etičkih standarda, što ga isključuje iz daljeg razmatranja za objavljivanje u časopisu. Rad koji je već objavljen na nekom drugom mestu po pravilu ne može biti preštampan u časopisu Održivi razvoj.

Autori snose svu odgovornost za celokupni sadržaj rukopisa. Rukopis ne sme da sadrži neosnovane ili nezakonite tvrdnje, niti da krši prava drugih lica.

Autori su dužni da obezbede da njihov autorski tim naveden u rukopisu obuhvati sva i samo ona lica koja su značajno doprinela sadržaju rukopisa. Ako su u bitnim aspektima istraživačkog projekta i pripreme rukopisa učestvovala i druga lica, njihov doprinos treba navesti u fusnoti ili posebnoj napomeni (Zahvalnica).

Obaveza je autora da u napomeni navedu naziv i kodnu oznaku naučnoistraživačkog projekta u okviru koga je rad nastao, kao i pun naziv finansirajuće institucije. U slučaju da je rad pod istim ili sličnim naslovom bio izložen na nekom skupu u vidu usmenog saopštenja, detalji o tome treba da budu navedeni na istom mestu.

Autori su dužni da potpuno i pravilno citiraju izvore koji su značajno uticali na sadržaj istraživanja i rukopisa. Delovi rukopisa, uključujući tekst, jednačine, slike ili tabele, koji su doslovno preuzeti iz drugih radova moraju biti jasno označeni posebnom napomenom, npr. znacima navoda s preciznom oznaku mesta preuzimanja (broja stranice) ili, ako su obimniji, dati u zasebnom paragrafu.

Pune reference svih navoda u tekstu (citata) moraju biti navedene u zasebnom odeljku (Literatura) i to na jednoobrazan način, u skladu sa citatnim stilom koji časopis koristi. U odeljku Literatura navode se samo citirani, a ne i ostali izvori upotrebljeni prilikom pripreme rukopisa.

U slučaju da autori otkriju važnu grešku u svom radu nakon njegovog objavljivanja, dužni su da momentalno o tome obaveste glavnog urednika (ili izdavača) i da sarađuju na tome da se rad povuče ili ispravi.

Obveza je autora da u rukopisu navedu da li su u finansijskom ili bilo kom drugom bitnom sukobu interesa koji bi mogao da utiče na njihove rezultate ili interpretaciju rezultata.

Predavanjem rukopisa autori se obavezuju na poštovanje uređivačke politike časopisa.

2.2. Odgovornost uredništva

Uredništvo časopisa donosi konačnu odluku o tome koji će se rukopisi objaviti. Odluke se donose isključivo na osnovu vrednosti rukopisa. Moraju biti oslobođene rasnih, polnih/rodnih, verskih, etničkih ili političkih predrasuda. Prilikom donošenja odluke o objavljivanju, uredništvo se rukovodi uređivačkom politikom, vodeći računa o zakonskim propisima koji se odnose na klevetu, kršenja autorskih prava i plagiranje.

Članovi uredništva, uključujući glavnog urednika, ne smeju biti u sukobu interesa u vezi sa rukopisima koje razmatraju. Članovi za koje se pretpostavi da bi neko mogao smatrati da su u sukobu interesa ne učestvuju u postupku odlučivanja o određenom rukopisu.

Rukopisi se čuvaju kao poverljiv materijal. Informacije i ideje sadržane u rukopisima ne smeju se koristiti u lične svrhe bez izričite pisane dozvole autora.

Glavni urednik i članovi uredništva su dužni da preduzmu sve razumne mere da autori/recenzenti ostanu anonimni tokom i nakon procesa evaluacije u skladu s procedurom u upotrebi.

2.3. Odgovornost recenzenata

Recenzenti su dužni da kvalifikovano i u zadatim rokovima dostave uredniku ocenu naučne, odnosno stručne vrednosti rukopisa. Recenzent vodi posebnu brigu o stvarnom doprinosu i originalnosti rukopisa. Recenzija mora biti sasvim objektivna. Sud recenzenata mora biti jasan i potkrepljen argumentima.

Recenzenti ocenjuju rukopise u odnosu na usklađenost sadržaja s profilom časopisa, značaj i korisnost sadržaja, adekvatnost primenjenih metoda, naučnu vrednost sadržanih informacija, stil izlaganja i opremljenost teksta. Recenzija ima standardni format koji obuhvata ocene pojedinih dimenzija rada, opštu ocenu i zaključnu preporuku.

Recenzent ne sme biti u sukobu interesa sa autorima ili finansijerom istraživanja. Ukoliko takav sukob postoji, recenzent je dužan da o tome pravovremeno obavesti urednika. Recenzent ne prihvata na recenziju radove izvan oblasti za koju se smatra potpuno kompetentnim.

Recenzenti treba da upozore glavnog urednika ako imaju osnovanu sumnju ili saznanje o mogućim povredama etičkih standarda od strane autora rukopisa. Takođe treba da prepoznaju relevantne izvore koji u radu nisu uzeti u obzir. Mogu da preporuča citiranje određenih referenci, ali ne i da zahtevaju citiranje radova objavljenih u časopisu ili svojih radova, ako za to ne postoji opravdanje.

Od recenzenata se očekuje da svojim sugestijama unaprede kvalitet rukopisa. Ako ocene da rad zaslužuje objavljivanje uz korekcije, dužni su da preciziraju način na koji to može da se ostvari.

Rukopisi koji su poslani recenzentu moraju se smatrati poverljivim dokumentima. Recenzenti ne smeju da koriste materijal iz rukopisa za svoja istraživanja bez izričite pisane dozvole autora.

3. ETIČNOST PUBLIKOVANJA

3.1. Razrešavanje neetičkih postupaka

Svaki pojedinac ili institucija mogu da u bilo kom trenutku uredniku i/ili uredništvu prijave saznanja o kršenju etičkih standarda i drugim nepravilnostima i da o tome dostave verodostojne informacije/dokaze radi pokretanja istrage. Postupak provere iznetih dokaza odvija se na sledeći način:

- glavni urednik donosi odluku o pokretanju istrage;
- tokom tog postupka svi dokazi se smatraju poverljivim materijalom i predočavaju samo onim licima koja su direktno obuhvaćena slučajem;
- osumnjičenim licima pruža se prilika da odgovore na iznete optužbe;
- ako se utvrdi da je zaista došlo do nepravilnosti, ocenjuje se da li je reč o manjem prekršaju ili grubom kršenju etičkih standarda.

Manji prekršaji, bez posledica po integritet rada i časopisa, na primer kada je reč o nerazumevanju ili pogrešnoj primeni publicističkih standarda, razrešavaju se u direktnoj komunikaciji s autorima i recenzentima, bez uključivanja trećih lica, na neki od načina npr.:

- autorima i/ili recenzentima se upućuje pismo upozorenja;
- objavljuje se ispravka rada, npr. u slučaju kada se sa spiska referenci izostave izvori koji su u samom tekstu citirani na propisan način;
- objavljuje se eratum, npr. ako se ispostavi da je greška nastala omaškom uredništva.

U slučaju grubog kršenja etičkih standarda, uredništvo može da preduzme različite mere:

- objavljuje saopštenje ili uvodnik u kom se slučaj opisuje;
- službeno obaveštava afilijativnu organizaciju autora/recenzenta;
- povlači objavljeni rada na način opisan pod Politika povlačenja;
- izriče zabranu objavljivanja u časopisu na određeni vremenski period;
- predočava slučaj nadležnim organizacijama i regulatornim telima radi preduzimanja mera iz njihove nadležnosti.

Ove mere se mogu primenjivati pojedinačno ili istovremeno. U procesu razrešavanja slučaja po potrebi se konsultuju relevantne ekspertske organizacije, tela ili pojedinci.

Prilikom razrešavanja etički spornih postupaka uredništvo se rukovodi smernicama i Komiteta za etiku publikovanja (COPE).

3.2. Sprečavanje plagijarizma

Časopis Održivi razvoj ne objavljuje plagirane radove. Uredništvo polazi od stava da je plagiranje, odnosno preuzimanje tuđih ideja, reči ili drugih oblika kreativnog doprinosa i njihovo predstavljanje kao svojih, grubo kršenje naučne i izdavačke etike. Plagiranje može da uključuje i kršenje autorskih prava, što je zakonom kažnjivo.

Plagiranje obuhvata:

- doslovno (reč po reč) ili gotovo doslovno preuzimanje ili smišljeno, radi prikrivanja izvora, parafraziranje delova tekstova drugih autora bez jasnog naznačavanja izvora, na način opisan pod Odgovornosti autora ;
- kopiranje jednačina, podataka ili tabela iz drugih dokumenata bez pravilnog naznačavanja izvora i/ili bez dozvole izvornog autora ili nosioca autorskog prava.

Rukopis u kome se utvrde jasne indicije plagijarizma biće automatski odbijen. U slučaju da se plagijarizam otkrije u već objavljenom radu, rad će biti opozvan (povučen) u skladu sa procedurom opisanom pod Politika povlačenja.

3.3. Politika povlačenja

U slučaju kršenja prava izdavača, nosilaca autorskih prava ili samih autora, objavljivanja istog rukopisa u više časopisa, lažnog autorstva, plagijata, manipulacije podacima u cilju prevare ili bilo koje druge zloupotrebe, objavljeni rad se mora opozvati.

Rad se može opozvati i zato da bi se ispravile ozbiljne i brojne omaške koje nije moguće obuhvatiti objavljivanjem ispravke. Opoziv objavljuje uredništvo, autor(i) ili obe strane sporazumno.

Opoziv ima oblik zasebnog rada koji se prikazuje u sadržaju sveske i urednički klasifikuje kao Opoziv ili Retrakcija tako što se uspostavlja dvosmerna veza (HTML link) između originalnog rada i retrakcije. Originalni rad se i dalje čuva u neizmenjenom obliku, s tim da se vodenim žigom na PDF dokumentu na svakoj stranici označava da je članak povučen.

Opozivi se publikuju prema zahtevima COPE-a.

4. OTVORENI PRISTUP

4.1. Politika otvorenog pristupa

Časopis Održivi razvoj se izdaje u režimu tzv. otvorenog pristupa. Sav njegov sadržaj dostupan je korisnicima besplatno. Korisnici mogu da čitaju, preuzimaju, kopiraju, distribuiraju, štampaju, pretražuju puni tekst članaka, kao i da uspostavljanju HTML linkove ka njima, bez obaveze da za to traže saglasnost autora ili izdavača.

Pravo da sadržaj koriste bez pisane saglasnosti ne oslobađa korisnike obaveze da citiraju sadržaj časopisa na način opisan pod Licenciranje.

4.2. Arhiviranje digitalne verzije

Sve objavljene sveske časopisa arhiviraju se po zakonu u digitalni depozit Narodne biblioteke Srbije i istovremeno objavljuju na sajtu časopisa.

4.3. Naplata troškova autorima

Časopis Održivi razvoj ne naplaćuje troškove prijavljivanja ni recenzije ni autorima niti trećim stranama, osim troškova publikovanja.

5. AUTORSKA PRAVA I LICENCIRANJE

5.1. Autorska prava

Autori zadržavaju autorska prava nad objavljenim člancima, a izdavaču daju neekskluzivno pravo da članak objavi, da u slučaju daljeg korišćenja članka bude naveden kao njegov prvi izdavač, kao i da distribuira članak u svim oblicima i medijima.

5.2. Licenciranje

Objavljeni članci distribuiraju se u skladu sa licencom Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY). Dopusšteno je da se delo kopira i distribuira u svim medijima i formatima, da se prerađuje, menja i nadograđuje u bilo koje svrhe, uključujući i komercijalne, pod uslovom da se na pravilan način citiraju njegovi prvobitni autori, postavi link ka originalnoj licenci i naznači da li je delo izmenjeno.

Korisnici su pri tome dužni da navedu pun bibliografski opis članka objavljenog u ovom časopisu (autori, naslov rada, naslov časopisa, volumen, sveska, paginacija). U slučaju objavljivanja u elektronskoj formi takođe su dužni da postave HTML link, kako sa originalnim člankom objavljenim u časopisu Održivi razvoj, tako i sa korišćenom licencom.

Autori mogu da stupaju u zasebne, ugovorne aranžmane za neekskluzivnu distribuciju rada objavljenog u časopisu (npr. postavljanje u institucionalni repozitorijum ili objavljivanje u knjizi), uz navođenje da je rad prvobitno objavljen u ovom časopisu.

5.3. Politika samoarhiviranja

Autorima je dozvoljeno da objavljenu verziju rada deponuju u institucionalni ili tematski repozitorijum ili da je objave na ličnim veb stranicama (uključujući i profile na društvenim

mrežama, kao što su ResearchGate, Academia.edu, itd.), na sajtu institucije u kojoj su zaposleni, u bilo koje vreme nakon objavljivanja u časopisu.

Autori su obavezni da pritom navedu pun bibliografski opis članka objavljenog u ovom časopisu (autori, naslov rada, naslov časopisa, volumen, sveska, paginacija) i postavite link, tako i na korišćenu licencu.

5.4. Odricanje od odgovornosti

Stavovi izneti u objavljenim radovima ne izražavaju stavove urednika i članova redakcije časopisa. Autori preuzimaju pravnu i moralnu odgovornost za ideje iznete u svojim radovima. Izdavač neće snositi nikakvu odgovornost u slučaju ispostavljanja bilo kakvih zahteva za naknadu štete.